

25 godina pontifikata Ivana Pavla II.

Ivan Šestak*

Annuntio vobis gaudium magnum: habemus papam! Ovim je riječima u poslijepodnevnim satima 16. listopada 1978. godine kardinal protođakon Pericle Felici okupljenom mnoštvu na Trgu Svetog Petra u Rimu najavio novog Petrovog nasljednika. Potom se na prozoru Apostolske palače pojavio čovjek snažnog muževnog izgleda, relativno nepoznati poljski kardinal, nadbiskup Krakova Karol Wojtyła. Svojim prvim obraćanjem javnosti nije samo zadobio naklonost tamo okupljenih vjernika nego je kao ne-Talijan ušao i u srca građana Rima i čitave Italije. Svoju je službu sveopćeg pastira Crkve pod veoma znakovitim imenom Ivan Pavao II. započeo 22. listopada izgovorivši u nastupnoj propovijedi riječi koje su, popraćene njegovim snažnim gestama, na prisutne ostavile jak dojam. Tada je naime rekao: »Ne bojte se! Štoviše, širom otvorite vrata Kristu. Otvorite Njegovoj spasiateljskoj vlasti granice država, gospodarske i političke sustave, široka područja kulture, uljudbe, razvitka. Ne bojte se! Krist zna 'što je u čovjeku'. Samo On to zna!« Po završetku slavlja, pozvavši vjernike da mu svojim molitvama pomognu u njegovoj službi služenja, novi je Papa na radosno iznenađenje svih nazočnih pošlo ususret djeci koja su preskočila ogradu i zagrlilo ih!

Tko je bio taj čovjek tako snažne osobnosti koji je unatoč bojazni zbog svojih ljudskih granica — kako je to kasnije sam priznao — ovakvim neustrašivim nastupom preuzeo kormilo Crkve?! Takav može pripadati samo ljudima snažnog značaja koji u svim životnim situacijama, posebice teškima, surađuju s Providnošću i računaju na nju. Rodio se 18. svibnja 1920. u Wadovicama nedaleko od Krakova. Vjerojatno je majčina rana smrt u njegovoj devetoj godini, kao i ona očeva u mladosti, u njegovoj inače osjetljivoj umjetničkoj duši ostavila onu primjetnu tugaljivost koja će mu omogućiti da duboko suosjeća s drugima. U svojim mladenačkim godinama stekao je iskustvo teškog rada u kamenolomu i u kemijskoj tvornici. Kao domoljub veoma je bolno doživio poraz Poljske godine 1939., kao i sve ono što će njegova Domovina morati pretrpjeti nakon Drugog svjetskog rata. Za svećenika je zaređen 1946. Nakon svršenih doktorskih teološko-filozofskih studija u inozemstvu i u domovini, započinje predavati na Katoličkog sveučilišta u Lublinu. Već s 38 godina (1958.) biva zaređen za biskupa, nedugo zatim (1964.) postaje nadbiskupom Krakova, tri godine kasnije kardinalom, a prije 25 godina izabran je za 264. nasljednika sv. Petra.

Prisjetimo se samo nekih činjenica iz bogate kronike njegovog služenja Crkvi. Poduzeo je 102 apostolska putovanja izvan Italije održavši pri tome 2400 govora. Imao je više od 430 kanonizacija, preko 1300 beatifikacija, održao je više od 1000 generalnih audijencija, mnoštvo susreta te je nazočio raznim proslavama, pogotovo tijekom Velikog jubileja 2000 godina kršćanstva. Papa međutim nije samo

* Doc. dr. sc. Ivan Šestak, Filozofski fakultet Družbe Isusove, Zagreb.

putovao, propovijedao i slavio nego je također i pisao. Ako pogledamo samo tekstove koji govore o doktrinarnim i pastoralnim temama, onda valja istaknuti da je potpisao 14 enciklika, 14 apostolskih pobudnica te 38 apostolskih pisama. Objavio je osim toga i veoma impresivan broj dokumenata raznih vrsta.

Već bi samo ovi podaci bili dovoljni da se divimo ovom pontifikatu! Međutim, kada ove podatke iz kronike uzmemo te ih smjestimo u okvir njihovog događanja, tada oni nadilaze puku faktičnost susljednosti te zapravo čine dio povijesti. Svi se slažu u tome da nikoga nije ostavljao indiferentnim: imao je ili oduševljene pristaje ili pak perfidne protivnike. No, ozbiljni su analitičari jednodušni u tome da je Ivan Pavao II. svojom riječju i djelom naprosto obilježio tijek posljednjih dvadesetak godina prošlog tisućljeća. Može li se proces raspadanja totalitarističke ideologije u čitavoj Istočnoj Europi kao i oslobađanje malih naroda te nastajanje nacionalnih država, uključujući i Hrvatsku, razumjeti bez njegovog djelatnog udjela? Zasigurno će se u budućnosti govoriti i o ratovima 20. i 21. stoljeća, ali nitko neće moći zaobići njegove apele za mir koje je, iznad svih političkih interesa, upućivao vlastodršcima ovoga eona — pa i unatoč visokoj cijeni za koju je znao da će Katolička crkva diljem svijeta morati za to platiti. Jednako se tako energično usprotivio zapadnom kapitalističkom sustavu i njegovim institucijama koje svoju moć grade na bezobzirnim zakonitostima profita. Snažno je prokazivao svu egoističnost takvog sustava zalažući se za siromašne koji na taj način ostaju čak i bez temeljnog ljudskog prava, tj. prava na život. Ne treba li i proglašenje Majke Terezije blaženom promatrati u svjetlu njegovog zauzimanja za život i siromahe? Svojim je zalaganjem za svetost života od začeca do naravne smrti, za obitelj kao središte društva te za nepromjenljivost temeljnih etičkih normi kod ljudi dobre volje nailazio na divljenje i odobravanje. Međureligijskim dijalogom i susretima koje je i sam sazivao, ukazao je da je moguće nadići stoljeća nerazumijevanja, a ekumenskim susretom s pravoslavnim metropolitom Atanazijem i anglikanskim primasom Careyom pokazao je da je unatoč različitostima moguće graditi jedinstvo. Svime ovime je Katolička crkva pod njegovim vodstvom još više zadobila na ugledu i moralnom autoritetu, kojeg poštuju i krajnje liberalne i posve konfesionalno nekatoličke zemlje. Sasvim sigurno i u tome treba gledati razlog što se za vrijeme njegovog pontifikata gotovo udvostručio broj zemalja — sada ih je 174 — koje sa Svetom Stolicom održavaju redovite diplomatske odnose.

Ivan Pavao II. je nesumnjivo zaslužan i za veću jasnoću glede sadržaja vjere Katoličke crkve. U tu je svrhu na čelu ključnih kongregacija postavio kardinale, vrsne teologe koji su svojim znanjem i oštroumnošću znali odgovoriti zahtjevima trenutka. Sve je pak vjernike uputio na čitanje »znakova vremena« u kojima je nazrijevao proljeće kršćanstva — pa i unatoč sekularizaciji koja je ušla u sve pore društva! A što pak reći o njegovom štovanju presvete Bogorodice čiju je majčinsku zaštitu više puta isticao?!

Hrvatski narod je u svojoj najnovijoj povijesti osjetio posebnu naklonost Ivana Pavla II. On je praktično naprosto potaknuo međunarodno priznanje naše Države te nas je sve vrijeme, raznim diplomatskim putovima i trima apostolskim posjetima, podržavao i učvršćivao u našem hodu uz bok s drugim narodima i državama. I najnovije imenovanje zagrebačkog nadbiskupa Josipa Bozanića kardinalom valja promatrati među ostalim i u svjetlu učvršćenja narodnog samobivstva i položaja Katoličke crkve u našem društvu.